

Yli 500 vuotta Ruotsin historian- kirjoitusta

Ulf Sundberg: Utkast till svenska historieverk. Ericus Olai – 2008. Ancile Design 2014. 182 s. ISBN 978-91-981191-1-4.

Ruotsalainen tietokirjailija ja historioitsija Ulf Sundberg on julkaissut omakustanteena teoksen, joka nimensä mukaisesti esittelee Ruotsin historian eri aikoina kirjoitettuja yleisesityksiä. Sundberg hyppää keskiaikaisten annaalien ja riimikronikoiden ylitse ja aloittaa tarkastelunsa 1400-luvulla eläneen Ericus Olain historiateoksesta. Viimeisin tarkasteltu yleisesitys on Niel Kentin *A concise history of Sweden* vuodelta 2008. Norstedt-kustantamon tuore ja moniosainen *Sveriges historia* ei siis ole mukana kuten eivät myöskään rajatun temaattiset – esimerkiksi kulttuuri-, talous-, kirkko- tai sotahistoriallisesti painottuneet – yleisesitykset. Ulkopuolelle on rajattu myös koulukirjat, vaikka tässä suhteessa rajan vetäminen ei ole aivan yksiselitteistä. Olaus Magnuksen *Pohjoisten kansojen historia* on puolestaan kelpuutettu mukaan, vaikka teosta voidaan pitää myös etnografisena kuvauksena.

Otanta on rajauksista ja rajankäyntivaikeuksista huolimatta edustava, sillä mukaan on päässyt 80 teosta, joista osa on moniosaisia. A4-formaattiin puettu kirja sisältää enemmän asiaa kuin sivumäärä antaisi ymmärtää, sillä kirjaisinkoko on pieni ja riviväli tiheä – sivut onkin pienennetty A3-koosta.

Sundberg ei vertaile käsittelemiään historiateoksia keskenään eikä esitä niiden sisällöistä mitään historiografista tai oppihistoriallista synteesiä lukuun ottamatta

teoksensa lopun taulukkoa, joka havainnollistaa kunkin historiateoksen kattaman ajanjakson. Tyypillistä näyttää keskiajalta alkaen olleen, että yleisesitys on haluttu aloittaa Ruotsin muinaisajan kuvauksesta ja päättää teoksen valmistumishetkeen tai ainakin sen kynnykselle. Toinen Sundbergin teoksen välittämä sinänsä ymmärrettävä havainto on Ruotsin historian yleisesitysten määrän kasvu ja julkaisutahdin kiihtyminen, mitä lähemmäksi nykypäivää tullaan. Silti 1900-lukua varhaisempien yleisesitysten määrä vastaa lähes puolta Sundbergin tarkasteluunsa löytämistä teoksista, ja 1800-lukuakin aikaisemmin niitä oli laadittu yhteensä 15. Määrä olisi hieman suurempikin, jos keskiaikaiset annaalit ja riimikronikat otettaisiin huomioon.

Systemaattisen vertailun asemesta Sundberg käy teokset lävitse kronologisessa järjestyksessä laatimis- tai julkaisuvuoden mukaan ja esittelee kustakin teoksesta ja sen laatijasta perustiedot. Yleisesitysten osalta annetaan myös sisältökuvaukset, mikä joissain tapauksissa tapahtuu sisällysluettelon tai ainakin sen pääkohtien avulla. Lisäksi Sundberg on seurannut julkaisuhistoriaa ja kertoo, jos jostain teoksesta on otettu uusia painoksia ja milloin ja missä näin on tehty. Hän antaa myös tiiviin kuvauksen yleisesitysten kuvituksesta tai mainitsee sen puuttuvan. Sundberg ei siis esitä varsinaista sisältöanalyysiä Ruotsin historiankirjoituksen traditioista, vaan nostaa teoksista esiin keskeisiä pitämiään piirteitä ja yksityiskohtia, kuten tavan kuvata esimerkiksi Kustaa Vaasaa tai Kaarle XII:ta.

Sundbergin teos toimii käteväenä käsikirjana varsinkin sille, joka on kiinnostunut Ruotsin historiankirjoituksen oppi- ja aatehistoriasta, mutta sillä on tietysti annettavaa niillekin, jotka tarkastelevat ”vain” joitain tiettyjä Ruotsin historian ilmiöitä tai ajanjaksoja. Teos nostaa

esiin vähemmän tunnettuja ja unohdettujakin historiateoksia ja historiankirjoittajia. Läpikäynti valaisee myös sitä, miten kansallinen historia 1800-luvulla vähitellen ulotettiin oppineiston ja eliittien ulkopuolelle, lapsille ja rahvaalle. Kiinnostavaa on sekin, että jo vuonna 1836 julkaistiin ensimmäinen naisnäkökulmaa painottanut Ruotsin historian yleisesitys, Gustaf Henrik Mellinin *Fäderneslandets historia för fruntimmer*. Ruotsin ja Suomen yhteisten vaiheiden ja maiden välisen vuorovaikutuksen vuoksi Sundbergin suorittama läpikäynti palvelee ja innoittanee myös Suomea koskevan historiankirjoituksen ja Suomi-kuvan vaiheiden tutkimusta.

Toistaiseksi teosta on painettu vain 50 kappaletta, mutta tekijä ilmeisesti pohtii teoksen muokkauksista laajemmaksi ja laajapainoksisemmaksi versioksi.

FT, VIERAILIJAPROFESSORI
MARKO LAMBERG
TAMPEREEN YLIOPISTO